

高教龍蛙
GAOJIAOLONGWA

★国学启蒙经典 好书伴你一生★

蒙学成长 快乐车

荃亚编绘

论语

高等教育出版社
HIGHER EDUCATION PRESS

高教龍娃
GAOJIAOLONGWA

★国学启蒙经典 好书伴你一生★

蒙学成长 快乐车

登亚编绘

论语

高等教育出版社
HIGHER EDUCATION PRESS

图书在版编目(CIP)数据

论语/登亚编绘.—北京:高等教育出版社,2009.5
(蒙学成长快车)

ISBN 978-7-04-025205-7

I. 论… II. 登… III. ① 儒家② 论语—儿童读物
IV. B222.2-49

中国版本图书馆CIP数据核字(2009)第060518号

策划编辑 龙 杰
责任校对 杨凤玲

责任编辑 胡水清
责任印制 韩 刚

封面设计

出版发行 高等教育出版社
社 址 北京市西城区德外大街4号
邮政编码 100120
总 机 010-58581000

购书热线 010-58581118
免费咨询 800-810-0598
网 址 <http://www.hep.edu.cn>
<http://www.hep.com.cn>

经 销 蓝色畅想图书发行有限公司
印 刷 北京鑫丰华彩印有限公司

网上订购 <http://www.landaco.com>
<http://www.landaco.com.cn>
畅想教育 <http://www.widedu.com>

开 本 850×1000 1/16
印 张 7.5
字 数 66 000

版 次 2009年5月第1版
印 次 2009年5月第1次印刷
定 价 16.80元

本书如有缺页、倒页、脱页等质量问题,请到所购图书销售部门联系调换。

版权所有 侵权必究

物 料 号 25205-00

传统文化的熏陶对孩子的成长非常重要,为此,我们精心推出了《蒙学成长快车》系列图书。本套丛书共六册,包括《三字经》、《百家姓》、《论语》、《增广贤文》、《弟子规》和《千家诗》。在编排上本套丛书具有图文并茂、生动有趣的共同特点,并在讲解和释义中针对时代发展的特点,提炼出颇具现实意义的观点,时代性很强。

《论语》是记载孔子和他的弟子言行的语录,是儒家学派的经典之作,中国古代的读书人都将此书奉为经典,《论语》中的许多话也成为格言流传于世。我们选取了其中影响广泛、适合孩子的条目编成此书,以培养孩子的道德品质和治学精神。

我们希望这套丛书能够成为孩子的良师益友和家长教育孩子的得力助手。

编者

zǐ yuē xué ér shí xí zhī bú yì yuè hū yǒu péng zì yuǎn
子曰：“学而时习之，不亦说乎？有朋自远
fāng lái bú yì lè hū rén bù zhī ér bú yùn bú yì jūn zǐ hū
方来，不亦乐乎？人不知而不愠，不亦君子乎？”

译文 kǒng zǐ shuō xué guo de dōng xi àn yí dìng de shí jiān qù fù xí tā bù
孔子说：“学过的东西，按一定的时间去复习它，不

yě hěn ràng rén gāo xìng ma yǒu péng you cóng yuǎn fāng lái bú yě hěn kuài lè ma
也很让人高兴吗？有朋友从远方来，不也很快乐吗？

bié rén bù liǎo jiě wǒ wǒ què bù bào yuàn tā zhè bù yě suàn de shàng shì jūn zǐ ma
别人不了解我，我却不抱怨他，这不也算得上是君子吗？”

每天聪明一点点

小朋友，当朋友
来拜访你的时候，你
该怎样接待他呢？如
果有人误解了你，你
会怎样做呢？

龙娃讲故事

cóng qián yǒu ge jiào shēn yì de xiǎo hái fēi cháng cōng míng zài kè táng shàng měi dāng xiān shēng tí wèn shí
从前有个叫沈义的小孩，非常聪明。在课堂上，每当先生提问时，
tā zǒng néng duì dá rú liú xiān shēng yě cháng kuā shēn yì cōng míng
他总能对答如流。先生也常夸沈义聪明。

màn màn de shēn yì jiāo ào le měi cì bǎ shū kàn wán yí biàn jiù rēng dào yì biān
慢慢地，沈义骄傲了。每次把书看完一遍就扔到一边，

kàn dào bié rén fù xí gōng kè tā hái cháo xiào shuō xué guo de dōng xi hái kàn duō méi yì
看到别人复习功课他还嘲笑说：“学过的东西还看，多没意
sī ya kě xiān shēng jiāo de dōng xi yuè lái yuè duō shēn yì gǎn dào
思呀！”可先生教的东西越来越多，沈义感到

yǐ qián xué guo de zhī shi jiàn jiàn mó hu le tā xué qǐ xīn dōng xi lái
以前学过的知识渐渐模糊了，他学起新东西来

yě yuè lái yuè gǎn dào chī lì le shuí yě méi xiǎng dào de shì yí
也越来越感到吃力了。谁也没想到的是，一

xiàng cōng míng de shēn yì kǎo shì chéng jì jū rán pái zài zuì hòu yì míng
向聪明的沈义考试成绩居然排在最后一名。

yǒu zǐ yuē qí wéi rén yě xiào dì ér hào fàn shàng zhě xiǎn
有子曰：“其为人也孝弟，而好犯上者，鲜
yǐ bù hào fàn shàng ér hào zuò luàn zhě wèi zhī yǒu yě jūn zǐ wù
矣；不好犯上，而好作乱者，未之有也。君子务
běn běn lì ér dào shēng xiào dì yě zhě qí wéi rén zhī běn yú ”
本，本立而道生。孝弟也者，其为仁之本与！”

译文 yǒu zǐ shuō xiào shùn fù mǔ zūn jìng xiōng zhǎng què xǐ hào
有子说：“孝顺父母，尊敬兄长，却喜好
dǐng zhuàng zhǎng bèi hé shàng jí de rén shì hěn shǎo jiàn de bù xǐ hào
顶撞长辈和上级的人是很少见的；不喜欢
dǐng zhuàng zhǎng bèi hé shàng jí què xǐ hào zào fǎn zuò luàn de rén cóng
顶撞长辈和上级，却喜好造反作乱的人从
lái méi yǒu guo yǒu dào dé de rén bǎ zuì jī běn de shì zuò hǎo
来没有过。有道德的人把最基本的事做好
le zuò rén zuò shì de yuán zé jiù chǎn shēng le zhè lǐ suǒ shuō
了，做人、做事的原则就产生了。这里所说
de xiào shùn diē niáng jìng ài xiōng zhǎng jiù shì rén de gēn
的‘孝顺爹娘、敬爱兄长’，就是‘仁’的根
běn ba
本吧！”

龙娃讲故事

zhòng yóu shì chūn qiū shí lǔ guó rén tā cóng xiǎo jiù dǒng de xiào jìng fù mǔ bú dàn fēi cháng tīng huà ér
仲由是春秋时鲁国人。他从小就懂得孝敬父母，不但非常听话，而
qiě zǒng shì qiǎng zhe bāng fù mǔ gàn yì xiē lì suǒ néng jí de jiā wù huór
且总是抢着帮父母干一些力所能及的家务活儿。

yǒu yì tiān zhòng yóu dào jí shì shàng qù mài chái pèng dào le kǒng zǐ hào xué de zhòng yóu zhī dào kǒng zǐ
有一天，仲由到集市上去卖柴，碰到了孔子。好学的仲由知道孔子
hěn yǒu xué wén jiù kěn qǐng kǒng zǐ shōu zì jǐ wéi dì zǐ kǒng zǐ duì xué sheng de yāo qiú hěn yán gé tā xiǎng xiān
很有学问，就恳请孔子收自己为弟子。孔子对学生的要求很严格，他想先
kǎo chá yí xià zhòng yóu de pǐn xíng suǒ yǐ dāng shí méi yǒu dā yīng
考察一下仲由的品行，所以当时没有答应，
zhòng yóu yě méi yǒu qù sǐ chán kǒng zǐ shōu xià zì jǐ
仲由也没有去死缠孔子收下自己。

jiù zài zhè yì nián zhòng yóu de jiā xiāng zāo dào le bǎi nián
就在这一年，仲由的家乡遭到了百年
bú yù de hán zāi zhuāng jiā kē lì wú shōu kàn zhe è de miàn
不遇的旱灾，庄稼颗粒无收。看着饿得面
huáng jī shòu de fù mǔ zhòng yóu hěn xīn téng yú shì tā bú
黄肌瘦的父母，仲由很心疼。于是，他不

成长小魔棒

孝敬父母、尊敬长辈是做人的根本。小朋友，你做到这两点了吗？读读上面的故事，看

看小仲由是怎么做的。

pà jiān xīn de pǎo dào yì bǎi duō lǐ wài de qīn
怕艰辛地跑到一百多里外的亲
qī jiā jiè le yí xiǎo dài mǐ yòu lián yè gǎn huí
戚家借了一小袋米，又连夜赶回
jiā áo le yì guō rè qì téng téng de zhōu gěi fù
家，熬了一锅热气腾腾的粥给父
mǔ hē
母喝。

论语

zhòng yóu suǒ zuò de zhè jiàn shì hěn kuài
仲由所做的这件事很快
chuándào le kǒng zǐ de ěr duo lǐ kǒng zǐ duì
传到了孔子的耳朵里，孔子对
zhòng yóu de xiào xíng dà jiā zàn shǎng biàn shōu tā
仲由的孝行大加赞赏，便收他
wéi zì jǐ de xué shēng cóng cǐ tā yě jiù
为自己的学生。从此，他也就
chéng le míng mén dì zǐ
成了名门弟子。

zǐ yuē qiǎo yán lìng
子曰：“巧言令
sè xiǎn yǐ rén
色，鲜矣仁！”

译文 kǒng zǐ shuō huā yán qiǎo yǔ tǎo rén xǐ huan mǎn liǎn
孔子说：“花言巧语讨人喜欢，满脸
duī zhe xiào zuò rén què hěn wěi shàn zhè zhǒng rén hěn shǎo yǒu
堆着笑，做人却很伪善，这种人很少有
rén ài zhī xīn
仁爱之心！”

打开小问号

小朋友，一个正直、品德高尚的人应该诚实，表里如一。不能表面一套，心里一套。那种表面热情，背地里却做坏事的人，时间久了没有人喜欢他们。

龙娃讲故事

tángcháo shí yǒu yí ge zǎixiàng jiào lǐ lín fǔ zhè ge rén suī rán yǒu xiē cái néng shū fǎ huì huà yàng yàng
唐朝时，有一个宰相叫李林甫。这个人虽然有些才能，书法、绘画样样
dōu bú cuò dàn shì tā de rén pǐn què hěn chà ràng rén hěn yàn fán tā
都不错，但是他的人品却很差，让人很厌烦他。

lǐ lín fǔ duì huáng dì táng xuán zōng jié lì fèng chéng ér qiě hái yòng zhǒng zhǒng fāng fǎ tǎo hǎo nà xiē pín fēi
李林甫对皇帝唐玄宗竭力奉承，而且还用种种方法讨好那些嫔妃
hé huáng dì shēn biān de tài jiàn ràng tā men zài huáng shàng miàn qián tì zì jǐ shuō hǎo huà dàn duì nà xiē cái néng
和皇帝身边的太监，让他们在皇上面前替自己说好话。但对那些才能
bǐ tā qiáng quán shì dì wèi hé tā chà bu duō de rén zé bù zé shǒu duàn de pái jǐ dǎ jī tā zǒng shì zhuāng chū
比他强、权势地位和他差不多的人则不择手段地排挤打击。他总是装出
yí fù hé āi kě qīn de yàng zi zuǐ li shuō xiē dòng tīng de huà rán hòu què zài bèi dì lǐ hài bié rén
一副和蔼可亲的样子，嘴里说些动听的话，然后却在背地里害别人。

yǒu yí cì tā zhuāng zuò chéng kěn de yàng zi duì tóng cháo wéi guān de lǐ shì zhī shuō huà shān yǒu xǔ duō
有一次，他装作诚恳的样子对同朝为官的李适之说：“华山有许多
jīn kuàng rú guǒ kāi cǎi chū lái bù zhī huì gěi guó jiā zēng jiā duō shǎo cái fù ya kě xī huáng shàng dào xiàn zài hái
金矿，如果开采出来不知会给国家增加多少财富呀！可惜皇上到现在还
bù zhī dào zhè jiàn shì dāng rán wǒ yě méi yǒu lái de jí gēn tā shuō
不知道这件事，当然，我也没有来得及跟他说。”

lǐ shì zhī tīng le xìn yǐ wéi zhēn máng qù xiàng huáng shàng jiàn yì kāi fā jīn kuàng táng xuán zōng tīng le hěn
李适之听了，信以为真，忙去向皇上建议开发金矿。唐玄宗听了很
gāo xìng jiù bǎ lǐ lín fǔ zhǎo lái shāng liang lǐ lín fǔ què shuō
高兴，就把李林甫找来商量。李林甫却说：
huà shān yǒu jīn kuàng wǒ zǎo jiù zhī dào le kě nà shì dì wáng de
“华山有金矿我早就知道了，可那是帝王的
lóng mài zěn me néng suí biàn kāi cǎi ne chū zhè ge zhǔ yì de
‘龙脉’，怎么能随便开采呢？出这个主意的
rén kěn dìng méi ān hǎo xīn
人肯定没安好心。”

táng xuán zōng xiāng xìn le lǐ lín fǔ de
唐玄宗相信了李林甫的
huà yǐ wéi tā zhēn shì yí ge zhōng chén què
话，以为他真是一个忠臣，却
jiàn jiàn de shū yuǎn le lǐ shì zhī
渐渐地疏远了李适之。

lǐ lín fǔ jiù lì yòng zhè zhǒng fāng fǎ
李林甫就利用这种方法
hài le xǔ duō rén hòu lái rén men dōu mǎ tā
害了许多人。后来，人们都骂他
shì yí ge kǒu mì fù jiàn de xiǎo rén
是一个口蜜腹剑的小人。

zēng zǐ yuē wú rì sān xǐng wú shēn wèi rén móu ér bù zhōng
曾子曰：“吾日三省吾身：为人谋而不忠

hū yǔ péng you jiāo ér bù xìn hū chuán bù xí hū
乎？与朋友交而不信乎？传不习乎？”

译文

zēng zǐ shuō wǒ měi tiān dōu duō cì tí xǐng zì jǐ wèi bié rén chū
曾子说：“我每天都多次提醒自己：为别人出

zhǔ yì zuò shì qing zhēn de zuò dào zú gòu jìn xīn jìn lì le ma hé péng
主意做事情，真的做到足够尽心尽力了吗？和朋

you jiāo wǎng de guò chéng zhōng shì fǒu shuō huà suàn shù shǒu xìn yòng lǎo shī suǒ
友交往的过程中是否说话算数、守信用？老师所

jiāo de wén huà zhī shì hé zuò rén zhī dào shì fǒu fù xī bing
教的文化知识和做人之道是否复习并

yùn yòng dào shí shí jì shēng huó zhōng qù le
运用到实际生活中去了？”

打开小问号

一个人经常反省自己做得对不对才能不断进步。

论语

龙娃讲故事

qīng cháo kāng xī nián jiān zhāng yīng zuò le zǎi xiāng suī rán dāng le dà guān dàn zhāng yīng zuò shì yī rán qiān
清朝康熙年间，张英做了宰相。虽然当了大官，但张英做事依然谦

gōng yǒu lǐ chù chù wèi bié rén zhuó xiǎng
恭有礼，处处为别人着想。

yǒu yì nián zhāng yīng de qī zǐ jiàn fáng zi hěn jiù le
有一年，张英的妻子见房子很旧了，
jiù xiǎng bǎ fáng zi fān xīn yí xià kě tā jiā de fáng zi hé
就想把房子翻新一下。可她家的房子和
lín jū de fáng zi jǐn āi zhe zhāng fū rén jiù gēn lín jū shāng
邻居的房子紧挨着。张夫人就跟邻居商
liang qǐng lín jū xiàng páng biān ràng chū sān chǐ dì pán
量，请邻居向旁边让出三尺地盘。

lín jū tīng le hěn bù fú qì tā yǐ wéi zhāng fū rén shì
邻居听了很不服气，他以为张夫人是
yīn wèi zhàng fu zuò le dà guān jiù gù yì zhàng shì qī rén suǒ
因为丈夫做了大官，就故意仗势欺人，所

yǐ jiān jué bù kěnràng tā zhāng fū rén jiàn lín jū zhèyàng yě wù yǐ wéi lín jū zài gù yì gēn tā zuò duì tā
以坚决不肯让她。张夫人见邻居这样,也误以为邻居在故意跟她作对。她
shēng qì de gěi jīngchéng de zhàng fu xiě xìn jiàozhàng fu huí lái jiě jué zhè jiàn shì
生气地给北京的丈夫写信,叫丈夫回来解决这件事。

zhāng yīng jiē dào fū rén de xìn hòu huí xìn shuō fán shì yīng jiāng xīn bǐ xīn duō tì bié rén zhuó xiǎng lín jū
张英接到夫人的信后,回信说:凡事应将心比心,多替别人着想,邻居
duì lǎo fáng zi yǒu gǎn qíng bú yuàn ràng kāi shì kě yǐ lǐ jiě de ér qiě zì jǐ zhèng zài zuò guān qī zǐ zhèyàng
对老房子有感情,不愿让开是可以理解的。而且自己正在做官,妻子这样
zuò hěnróng yì bèi rén wù jiě
做,很容易被人误解。

zhāng fū rén jiē dào xìn hòu jué de zì jǐ yuán lái de zuò fǎ què shí bú duì tā zhǔ dòng chāi le zì jǐ
张夫人接到信后,觉得自己原来的做法确实不对。她主动拆了自己
jiā de yuàn qiáng fǎn ér gěi lín jū ràng kāi le sān chǐ
家的院墙,反而给邻居让开了三尺。

lín jū jiàn zhāng fū rén zhèyàng fēi cháng gǎn dòng zhī dào wù jiě le zhāng fū rén tā yě fǎn xǐng le zì
邻居见张夫人这样,非常感动,知道误解了张夫人。他也反省了自
jǐ de yán xíng jué de zì jǐ dāng shí yě yǒu bú duì de dì fang yú shì bǎ zì jǐ jiā de yuàn qiáng yě hòu tuì
己的言行,觉得自己当时也有不对的地方。于是,把自己家的院墙也后退
le sān chǐ liǎng jiā yòuchéng le hǎo lín jū
了三尺。两家又成了好邻居。

zǐ yuē dào qiān shèng zhī guó jìng shì ér
子曰：“道千乘之国，敬事而

xìn jié yòng ér ài rén shǐ mǐn yǐ shí
信，节用而爱人，使民以时。”

译文 kǒng zǐ shuō zhì lǐ yí ge yōng yǒu yì
孔子说：“治理一个拥有一

qiān liàng bīng chē de guó jiā jiù yīng gāi rèn rèn zhēn
千辆兵车的国家，就应该认认真
zhēn de bàn lǐ guó jiā dà shì yào chéng shí shǒu
真地办理国家大事，要诚实守
xìn yòng jié yuē kāi zhī ài hù bǎi xìng jí shǐ
信用，节约开支，爱护百姓，即使
ràng bǎi xìng gàn huó er yě bú yào dān wù le tā
让百姓干活儿，也不要耽误了他
men zhòng zhuāng jiā de shí jiān
们种庄稼的时间。”

龙娃讲故事

guāng wǔ dì liú xiù jiàn lì dōng hàn yǐ hòu cǎi qǔ le xiū yǎng shēng xī de zhèng cè zhì lǐ guó jiā ér
光武帝刘秀建立东汉以后,采取了“休养生息”的政策治理国家,而
qiě bīng gōng zhí fǎ shuō huà suàn shù bù xùn sī qíng hěn shòu lǎo bǎi xìng de yōng hù
且秉公执法,说话算数,不徇私情,很受老百姓的拥护。

yí cì guāng wǔ dì chá yù de shí hòu fā xiàn xǔ duō qiú fàn shì bèi yuān wáng de tā bǎ zhè xiē rén fàng le
一次,光武帝查狱的时候发现许多囚犯是被冤枉的,他把这些人放了
chū lái zhè xiē qiú fàn zhōng yǒu ge jiào dǒng xuān de rén hěn yǒu cái néng suǒ yǐ liú xiù bù dàn fàng le tā ér
出来。这些囚犯中有一个叫董宣的人,很有才能。所以刘秀不但放了他,而
qiě hái ràng tā zuò le luò yáng lìng
且还让他做了洛阳令。

liú xiù duì dǒng xuān shuō yǐ qián yuān wáng le nǐ zhēn duì bu qǐ xiàn zài wǒ ràng nǐ zuò luò yáng lìng
刘秀对董宣说:“以前冤枉了你,真对不起。现在我让你做洛阳令,
xī wàng nǐ néng bīng gōng zhí fǎ bú yào zài ràng yí ge rén shòu yuān wáng dǒng xuān hěn gǎn jī liú xiù fā shì yǐ
希望你能秉公执法,不要再让一个人受冤枉。”董宣很感激刘秀,发誓以
hòu yí dìng yào gōng zhèng wú sī
后一定要公正无私。

yí cì dǒng xuān zài wēi fú sī fǎng zhōng fā xiàn liú xiù de jiě jie hú yáng gōng zhǔ jiā de yí ge jiā nú zhàng
一次,董宣在微服私访中,发现刘秀的姐姐湖阳公主家的一个家奴仗
shì xíng xiōng hòu duǒ zài gōng zhǔ de chē lǐ dǒng xuān dāng jī lì duàn lán zhù le gōng zhǔ de chē jìn guǎngōng
势行凶后,躲在公主的车里。董宣当机立断,拦住了公主的车。尽管公
zhǔ dà fā léi tíng dǒng xuān hái shì mìng rén bǎ
主大发雷霆,董宣还是命人把
nà ge xíng xiōng de jiā nú tuō xià chē shā diào le
那个行凶的家奴拖下车杀掉了。

liú xiù dé zhī cǐ shì hòu yào dǒng xuān
刘秀得知此事后,要董宣
xiàng hú yáng gōng zhǔ péi zuì bié rén èn zhù tā
向湖阳公主赔罪,别人摁住他
bó zi tā yě bù dī tóu hòu lái liú xiù bú
脖子他也不低头。后来刘秀不
dàn méi yǒu zhì dǒng xuān de zuì fǎn ér shǎng gěi
但没有治董宣的罪,反而赏给
tā wàn liǎng yín zi yǐ jiǎng lì tā bú wèi
他30万两银子,以奖励他不畏
quán shì yī fǎ bàn àn zhèng shì yóu yú guāng
权势依法办案。正是由于光
wǔ dì de kāi míng cái chū xiàn le guāng wǔ zhōng
武帝的开明,才出现了“光武中
xīng de tài píng shèng shì
兴”的太平盛世。

论
语

zǐ yuē dì zǐ rù zé xiào chū zé tì jǐn ér xìn fàn
子曰：“弟子入则孝，出则悌，谨而信，泛

ài zhòng ér qīn rén xíng yǒu yú lì zé yǐ xué wén
爱众，而亲仁。行有余力，则以学文。”

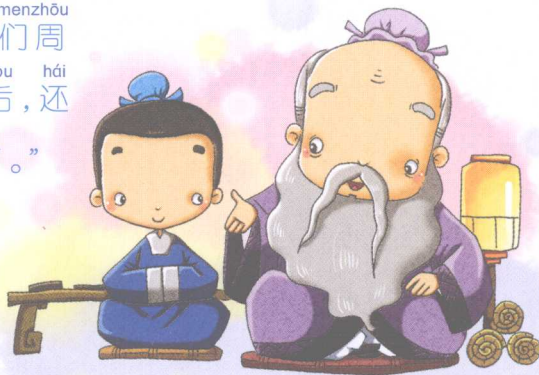
译文

kǒng zǐ shuō zài jiā yào xiào jīng fù mǔ chū mén zài wài yào zūn jīngxiōng
孔子说：“在家要孝敬父母，出门在外要尊敬兄
zhǎng zuò rén hé shuō huà yào jǐn shèn shuō le jiù yào jiǎng xìn yòng ài wǒ men zhōu
长；做人和说话要谨慎，说了就要讲信用；爱我们周
wéi de shì jiè qīn jìn yǒu dào dé de rén zhè yàng nǔ lì shí jiàn yǐ hòu hái
围的世界，亲近有道德的人。这样努力实践以后，还
yǒu duō yú de jīng lì jiù kě yǐ qù xué xí gè zhǒng wén huà zhī shì le
有多余的精力，就可以去学习各种文化知识了。”

打开小问号

我们不但要尊敬长辈，还要爱
护兄弟姐妹，对朋友要真诚，要爱
国家、爱民族，这是做人的根本。

zǐ xià yuē xián xián yì sè shì fù mǔ néng jié qí
子夏曰：“贤贤，易色。事父母，能竭其

lì shì jūn néng zhì qí shēn yǔ péng you jiāo yán ér yǒu xìn suī
力；事君，能致其身；与朋友交，言而有信。虽

yuē wèi xué wú bì wèi zhī xué yǐ
曰未学，吾必谓之学矣。”

译文

zǐ xià shuō yào zhù zhòng rén de pǐn dé ér bù jì jiào róng mào shì
子夏说：“要注重人的品德而不计较容貌。侍
fèng fù mǔ néng gòu jié jìn quán lì fú shì jūn zhǔ néng gòu xiàn chū zì jǐ
奉父母，能够竭尽全力；服侍君主，能够献出自己
de shēng mìng tóng péng you jiāo wǎng shuō huà chéng shí shǒu xìn yòng zhè yàng
的生命；同朋友交往，说话诚实守信。这样
de rén jǐn guǎn tā zì jǐ shuō tā méi shàng guo xué dàn wǒ rèn wéi tā yǐ
的人，尽管他自己说他没上过学，但我认为他已
jīng shòu guo le liáng hǎo de jiào yù
经受过了良好的教育。”

龙娃讲故事

kàng qīng míng jiāng hé kě gāng wéi guān qīng lián zhōng yú cháo tíng yǒu yī nián cháo tíng xiū zhù dà líng hé chéng
抗清名将何可刚为官清廉，忠于朝廷。有一年朝廷修筑大凌河城，
hé kě gāng hé zǔ dà shòu fèng mìng fù zé kān shǒu zhù qiáng yòng de jiā bǎn kě méi xiǎng dào jiù zài zhè shí qīng bīng
何可刚和祖大寿奉命负责看守筑墙用的夹板。可没想到就在这时，清兵
yǐ shí wàn bīng zhòng lái gōng dǎ tā men
以十万兵众来攻打他们。

miàn duì qiáng dà de dí rén hé kě gāng háo bú wèi jù tā shuài lǐng jiāng shì tuì jìn chéng nèi fèn lì dǐ kàng
面对强大的敌人，何可刚毫不畏惧。他率领将士退进城内奋力抵抗。
qīng bīng fā dòng le yí cì yòu yí cì xiōng měng de jìn gōng dōu bèi hé kě gāng tā men wán qiáng de dǎ tuì le
清兵发动了一次又一次凶猛的进攻，都被何可刚他们顽强地打退了。

kě shì bù jiǔ chéng lǐ de liáng shí chī wán le qīng jūn dé yì de shuō zhǐ yào hé kě gāng kāi chéng tóu xiáng
可是不久，城里的粮食吃完了，清军得意地说，只要何可刚开城投降，
jiù rǎo le tā men de xìng mìng tān shēng pà sǐ de zǔ dà shòu quàn hé kě gāng shuō xiàn zài chéng lǐ méi yǒu liáng
就饶了他们的性命。贪生怕死的祖大寿劝何可刚说：“现在城里没有粮
shí le cháo tíng de yuán jūn yě bù lái wǒ men zài zhè yàng dǐ kàng xià qu zhǐ yǒu sǐ lù yì tiáo zán men gān cuì
食了，朝廷的援军也不来，我们再这样抵抗下去只有死路一条。咱们干脆
dǎ kāi chéng mén tóu xiáng ba
打开城门投降吧！”

hé kě gāng jiān jué bù dā yīng zhè yàng zuò wèi le bǎo mìng zǔ dà shòu mìng lìng bù xià qiāo qiāo de dài bǔ le
何可刚坚决不答应这样做。为了保命，祖大寿命令部下悄悄地逮捕了
hé kě gāng
何可刚。

dāng hé kě gāng hán xiào zǒu shàng xíng chǎng shí
当何可刚含笑走上刑场时，
duì zhòng rén shuō wǒ zhōng yú huáng shàng hé guó
对众人说：“我忠于皇上和国
jiā jīn tiān néng gòu xiàn chū zì jǐ de shēng mìng sǐ
家，今天能够献出自己的生命，死
ér wú hàn
而无憾！”

奇思妙想

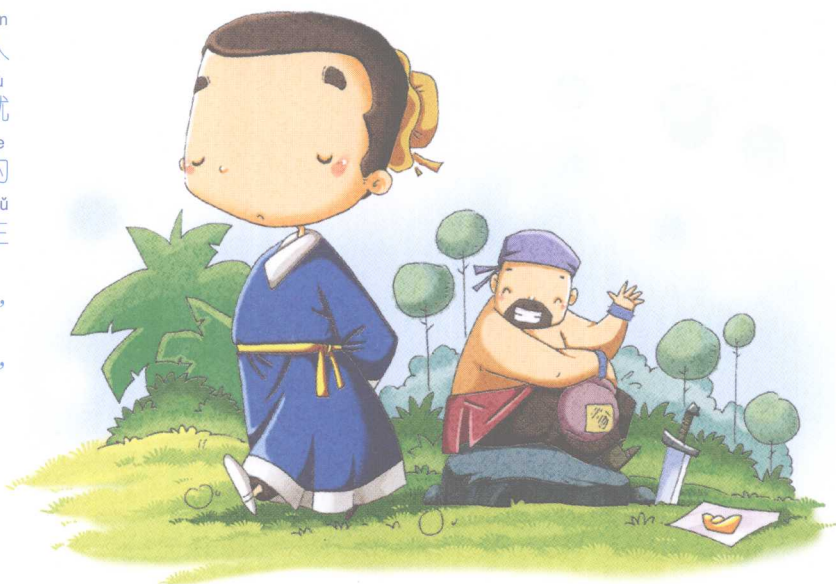
当敌人围城后，祖大寿和何可刚的表现有什么不同？你觉得他们谁做得对？为什么？

zǐ yuē jūn zǐ bú zhòng zé bù wēi xué zé bú gù zhǔ
子曰：“君子不重则不威，学则不固。主
zhōng xìn wú yǒu bù rú jǐ zhě guò zé wù dàn gǎi
忠信。无友不如己者。过，则勿惮改。”

译文 kǒng zǐ shuō duì yǒu dé xíng de rén
孔子说：“对有德行的人

lái shuō rú guǒ jǔ zhǐ bù zhuāng zhòng jiù
来说，如果举止不庄重，就
méi yǒu wēi yán jí shǐ dú shū suǒ xué de
没有威严；即使读书，所学的
zhī shì yě bú huì láo gù zuò rén zuì zhǔ
知识也不会牢固。做人最主
yào shì zhōng chéng shǒu xìn yòng yào xū xīn
要是忠诚、守信用。要虚心，
bú yào jiāo huài péng you yǒu le guò cuò
不要交坏朋友。有了过错，
jiù bú yào pà gǎi zhèng
就不要怕改正。”

龙娃讲故事

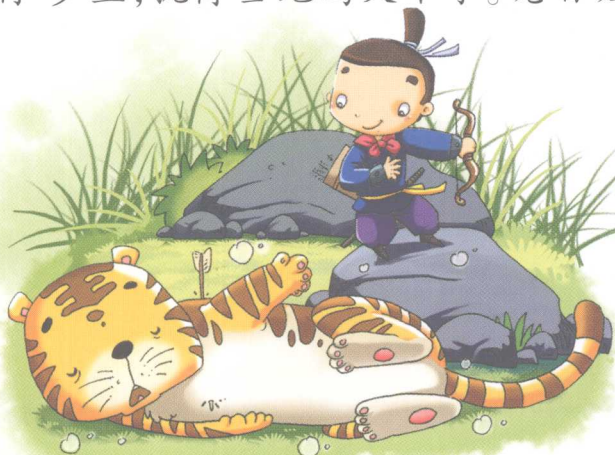
xī jìn de shí hòu jiāng sū yǒu ge jiàozhōuchǔ de rén tā wǔ yì gāo qiáng xiōng hàn bào zào jīng cháng héng
西晋的时候，江苏有个叫周处的人。他武艺高强，凶悍暴躁，经常横
xíng xiāng lǐ rǎo de dāng dì jī quǎn bù níng lǎo bǎi xìng fēi cháng tòng hèn tā bǎ tā yǔ nán shān shàng de měng hǔ
行乡里，扰得当地鸡犬不宁。老百姓非常痛恨他，把他与南山上的猛虎

hé chángqiáo xià hài rén de jiāolóng hé chéng wéi sān hài
和长桥下害人的蛟龙合称为“三害”。

yī tiān yí ge lǎo rén duì zhōuchǔ shuō nǐ suī
一天，一个老人对周处说：“你虽

rán wǔ yì gāo qiáng dàn yí dìng bú shì nà měng hǔ hé jiāo
然武艺高强，但一定不是那猛虎和蛟
lóng de duì shǒu zhōuchǔ tīng le hěn bù fú qì tā lái
龙的对手。”周处听了很不服气，他来

dào nán shān yí jiàn shè sǐ le měng hǔ jiē zhe zhōu
到南山，一箭射死了猛虎。接着，周
chǔ yòu lái dào shuǐ lǐ zhǎo dào jiāo lóng jīng guò sān tiān sān
处又来到水里找到蛟龙，经过三天三

yè de bó dòu bǎ jiāo lóng yě shā sǐ le
夜的搏斗,把蛟龙也杀死了。

dà jiā jiàn zhōu chǔ sān tiān sān yè dōu méi huí lái yǐ wéi tā hé jiāo lóng dōu sǐ le jiù qiāo luó dǎ gǔ de qīng
大家见周处三天三夜都没回来,以为他和蛟龙都死了,就敲锣打鼓地庆
hè bìng qiě shuō tài hǎo le zán men xiāng de sān hài zhè xià dōu chú le zhōu chǔ huí lái hòu cái zhī dào dà
贺,并且说:“太好了,咱们乡的‘三害’这下都除了。”周处回来后才知道大
jiā shì duō me tòng hèn zì jǐ tā fēi cháng hòu huǐ jué dìng tòng gǎi qián fēi tā zhǎo dào dāng shí cái xué chū zhòng de
家是多么痛恨自己,他非常后悔,决定痛改前非。他找到当时才学出众的
lù yún shuō wǒ xiǎng huǐ guò zì xīn dàn yǐ qián xū dù le xǔ duō suì yuè xiàn zài hái lái de jí ma lù yún
陆云说:“我想悔过自新,但以前虚度了许多岁月,现在还来得及吗?”陆云
shuō zhǐ yào nǐ jué xīn gǎi cuò nǚ lì xué xí yí dìng huì yǒu qián tú de
说:“只要你决心改错,努力学习,一定会有前途的。”

tīng le lù yún de jiào dǎo zhōu chǔ bú dàn nǚ lì xué xí hái gǎi
听了陆云的教导,周处不但努力学习,还改
diào le yǐ qián de xǔ duō huài máo bìng méi guò duō jiǔ tā de pǐn dé hé
掉了以前的许多坏毛病。没过多久,他的品德和
cái xué jiù yuǎn jìn wén míng le
才学就远近闻名了。

☆ 奇思妙想 ☆

你的朋友有什么优点?
你自己有什么缺点? 你打算
怎样改正?

zēng zǐ yuē shèn zhōng
曾子曰:“慎终,
zhuī yuǎn mín dé guī hòu yǐ
追远,民德归厚矣。”

译文 zēng zǐ shuō yào shèn zhòng dài dài fù mǔ de sǐ wáng bìng
曾子说:“要慎重对待父母的死亡,并
zhuī niàn lì dài xiān zǔ zhè yàng zuò le lǎo bǎi xìng jiù huì chóng
追念历代先祖。这样做了,老百姓就会重
xīn biàn de zhōng hòu shàn liáng le
新变得忠厚善良了。”

打开小问号

古时候,父母去世了,子女要守孝三年。想到父母就悲伤。在这三年里,要生活俭朴,不能喝酒吃肉。办丧事按规矩,祭拜时诚心诚意。对待已经去世的父母,要像在他们生前一样尊敬。

龙娃讲故事

cài yōng xiǎo shí hou yīn wèi fù qin sǐ de zǎo tā hé mǔ qin xiāng yī
蔡邕小时候,因为父亲死得早,他和母亲相依
wéi mìng suǒ yǐ xiǎo cài yōng fēi cháng hào xué yì yǒu kòng jiù pěng zhe shū
为命。所以,小蔡邕非常好学,一有空就捧着书
běn zuān yán qǐ lái
本钻研起来。

kě bú xìng de shì zhè yì nián mǔ qin yě dé le yì cháng dà bìng cóng
可不幸的是,这一年母亲也得了一场大病,从
cǐ wò chuáng bù qǐ xiǎo cài yōng měi tiān zǎo shàng qǐ lái dōu děi nài xīn de
此卧床不起。小蔡邕每天早上起来都得耐心地
gěi mǔ qin xǐ liǎn rán hòu fú zhe mǔ qin shàng cè suǒ
给母亲洗脸,然后扶着母亲上厕所。

zài zhè yàng jiǎn kǔ de qíng kuàng xià xiǎo cài yōng hái xué huì le zuò fàn gāng kāi shǐ de shí hou tā bú shì
在这样艰苦的情况下,小蔡邕还学会了做饭。刚开始的时候,他不是
bǎ fàn shāo hú le jiù shì cài lǐ wàng le fàng yán dàn shì méi guò duō jiǔ cài yōng de fàn jiù zuò de fēi cháng hǎo
把饭烧糊了就是菜里忘了放盐。但是没过多久,蔡邕的饭就做得非常好
le měi cì zuò hǎo fàn hòu cài yōng dōu xiān wèi mǔ qin chī wán rán hòu zì jǐ zài chī
了。每次做好饭后,蔡邕都先喂母亲吃完,然后自己再吃。

kàn zhe lèi de yuè lái yuè shòu de ér zǐ mǔ qin nán guò de shuō hái zi dōu shì wǒ tuō lěi le nǐ ràng
看着累得越来越瘦的儿子,母亲难过地说:“孩子,都是我拖累了你,让
nǐ zhè me xiǎo jiù chéng dān qǐ le jiā tíng zhòng rèn kě cài yōng què xiào zhe shuō mā ma yǐ qián dōu shì wǒ bù
你这么小就承担起了家庭重任。”可蔡邕却笑着说:“妈妈,以前都是我不
hǎo méi yǒu hǎo hǎo guān xīn nín xiàn zài nín shēng bìng le wǒ yīng gāi jiā bèi bǔ cháng cái duì ya
好,没有好好关心您,现在您生病了,我应该加倍补偿才对呀!”

yòu guò le jǐ nián mǔ qin qù shì le cài
又过了几年,母亲去世了,蔡

yōng yòng jiā lǐ jǐn yǒu de yì diǎn qián mái zàng le
邕用家里仅有的一点钱埋葬了
mǔ qin xiǎng qǐ zài yě jiàn bú dào qīn ài de
母亲。想起再也见不到亲爱的
mǔ qin le tā zhēn shì shāng xīn jí le
母亲了,他真是伤心极了。

bù jiǔ huáng shàng tīng shuō cài yōng yòu xiào
不久,皇上听说蔡邕又孝
shùn yòu yǒu xué wén jiù qǐng tā rù cháo wéi guān
顺又有学问,就请他入朝为官。
dāng rán tā kěn dìng shì rén men xīn mù zhōng de fù
当然,他肯定是人们心目中的父
mǔ guān zhí de rén zūn jìng
母官,值得人尊敬。

奇思妙想

妈妈生病后,蔡邕为妈妈做了些什么?小朋友,当爸爸妈妈生病时,你该怎样关心和照顾他们呢?

zǐ yuē rén ér wú xìn bù zhī qí kě yě dà chē wú ní
子曰：“人而无信，不知其可也。大车无𨋖，
xiǎo chē wú yuè qí hé yǐ xíng zhī zāi
小车无𨋖，其何以行之哉？”

论语

译文 kǒng zǐ shuō yí ge
孔子说：“一个
rén rú guǒ bù jiǎng xìn yòng wǒ
人如果不讲信用，我
bù zhī dào tā zěn me néng lì
不知道他怎么能立
shēn chǔ shì zhèng rú dà chē
身处世。正如大车
méi yǒu héng gān xiǎo chē méi
没有横杆，小车没
yǒu guà gōu tā men rú hé néng
有挂钩，它们如何能
xíng shǐ ne
行驶呢？”

每天聪明一点点

小朋友，你一定也
不愿意跟一个说话不算
数，甚至满口谎话的人
交朋友吧？诚实守信的
人才能得到别人的尊
敬。所以，我们要说到
做到，对那些没有把握，
超出自己能力的事可
不要轻易承诺哟！

龙娃讲故事

yǒu yì tiān xiǎo sī mǎ guāng hé jiě jie yì qǐ zài jiā lǐ chī hé táo sī mǎ guāng bǎ hé táo zá kāi hòu
有一天，小司马光 and 姐姐一起在家里吃核桃。司马光把核桃砸开后
qǔ chū táo rén rán hòu hé jiě jie yì qǐ bāo táo rén shàng de yì céng báo pí
取出桃仁，然后和姐姐一起剥桃仁上的一层薄皮。

zhè céng xì pí kě zhēn nán bāo liǎng rén fèi le hěn dà de jìn r yě méi yǒu bāo chū duō shǎo gān jìng de táo
这层细皮可真难剥，两人费了很大的劲儿，也没有剥出多少干净的桃
rén guò le yí huì er jiě jie yǒu shì zǒu kāi le
仁。过了一会儿，姐姐有事走开了。

sī mǎ guāng zhèng yì rén fèi lì de bāo zhe jiā lǐ de yā huan lái le tā kàn dào sī mǎ guāng bāo de nà
司马光正一人费力地剥着，家里的丫鬟来了。他看到司马光剥得那
me fèi lì jiù yǎo le yì wǎn qīng shuǐ bǎ táo rén fàng zài lǐ miàn pào le yí huì er hěn kuài jiù bāo jìng le táo rén
么费力，就舀了一碗清水，把桃仁放在里面泡了一会儿，很快就剥净了桃仁
shàng de pí
上的皮。

jiě jie huí lái hòu jiàn dào yì duī bái shēng shēng de táo rén hěn jīng yà wèn zhè shì shuí bāo de
姐姐回来后，见到一堆白生生的桃仁，很惊讶，问：“这是谁剥的？”

